

DEMOKRATI & SAMMENHÆNGS KRAFT

August 2026

KL

Indhold

Invitation til dialog om demokrati	3
Demokrati & Sammenhængskraft ... kort fortalt ..	4
Sammenhængskraften under pres	6
Borgere og folkevalgte – nye relationer	8
Demokrati, interesser og helhed	10
Demokratisk kultur	12
Lokal sammenhængskraft	14
Lokalt repræsentativt demokrati	16
Samarbejde i valgperioden	18

Invitation til dialog om demokrati

Et stærkt demokrati er ingen selvfølge. Det strømmer ikke som vand fra en hane, når der drejes på håndtaget. Det kan snarere sammenlignes med vand i en brønd, hvor der skal gøres en indsats for at skaffe vandet frem.

Danmark ligger i top i internationale sammenligninger om tilfredshed med demokratiet og tillid til folkevalgte, og der er i befolkningen bred opbakning til den danske samfundsmodel. Det skal der arbejdes med at fastholde, styrke og udvikle.

Selvom Danmark står stærkt, kan vores demokrati blive udfordret. Der er internationalt opbrud og store forandringer i lande, vi normalt sammenligner os med. Der er en voldsom teknologisk udvikling, der forandrer medier, kommunikation og borgernes holdninger og forventninger. Og der er tendenser til voksende gab mellem land og by og mellem aldersgrupper.

Derfor inviterer KL og kommunerne til dialog om vores demokrati i hele den kommende valgperiode. På de følgende sider peger vi på indsatser, som vi inviterer til samarbejde om. Vi beskriver også eksempler på de samfundstendenser, som kan udfordre vores demokrati og borgernes opbakning til det.

Vi vil sætte politisk fokus på, hvordan vi styrker den *demokratiske kultur*, herunder ikke mindst nye generationers deltagelse i demokratiet. Det handler også om den respektfulde demokratiske samtale, opbakningen til de politiske partier, og vilkårene for den politiske dialog, når lokale medier er under pres.

Vi har også fokus på den *lokale sammenhængskraft*, der historisk har været et særkende for vores demokrati med foreningslivet, andelsbevægelsen, arbejderbevægelsen, sogneråd osv. Vi har brug for et stærkt civilsamfund. Vi har brug for, at borgerne oplever politiske beslutninger som legitime, og at borgerne har indflydelse på dem. Og vi har brug for, at borgere og myndigheder sammen kan håndtere og løse fælles udfordringer, som vi fx så under coronakrisen.

Vi sætter også fokus på, at de lokalt folkevalgte har mulighed for og gode vilkår for at løse væsentlige lokale samfundsopgaver. Demokratiet står sin prøve, når særinteresser støder sammen, og når der træffes politiske beslutninger om svære prioriteringer. Det politiske ansvar for helheden og for alle borgere er adelsmærket for det repræsentative demokrati.

Disse indsatser vil kommunerne politisk arbejde med de næste år. Vi vil sætte konkrete initiativer i gang både på tværs af kommuner og sammen med andre samfundsaktører.

Vi vil også invitere til en tæt dialog mellem lands- og lokalpolitikere om udvikling af den demokratiske kultur og det repræsentative demokrati i Danmark. Vores decentrale samfundsmodel med nærhed til de politiske beslutninger og demokratisk kontrol er én af forklaringerne på, at borgerne i Danmark har større tillid til demokratiet, end borgere i mange andre lande.

En stærk demokratisk kultur trives bedst, når der er plads til forskellige synspunkter og friktion. Vi bliver ganske enkelt klogere på os selv og andre – og rigere som samfund, når den demokratiske samtale inviterer og fungerer. Men gensidig respekt og forståelse er forudsætningen for, at vi både kan være sammen og være uenige. Her er individualiserede digitale løsninger styret af algoritmer en udfordring. De skærmer for andre perspektiver, konflikttoptrapper og skaber risiko for, at uenighed og mistillid står i vejen for den respektfulde demokratiske samtale.

Vi inviterer alle til at deltage i arbejdet med vores demokrati, og hvordan vi styrker og udvikler det. Det gælder i særlig grad den danske demokratiske kultur med plads til uenigheder og gensidig respekt i den demokratiske samtale. Det skal vi ikke bare værne om – vi skal dyrke det og udvikle det, så vi også i fremtiden har et tillidsfuldt samfund og et robust og levende demokrati tæt på borgernes virkelighed.

Formand for KL
Peter Rahbæk Juel,
borgmester i
Odense Kommune

Næstformand for KL
Martin Damm,
borgmester i
Kalundborg Kommune

DEMOKRATI & SAMMENHÆNGS KRAFT

... kort fortalt

Fælles indsats for demokrati

Stor sammenhængskraft. Høj social tillid. Bred opbakning til demokratiet. Det er en beskrivelse af det danske samfund, som mange danskere vil skrive under på. Men det kan ikke tages for givet, og kommunerne har et særligt ansvar for at gå i front, når det handler om at styrke det lokale demokrati. Med det mål igangsætter KL's bestyrelse sammen med kommunerne et stort demokratiinitiativ, der løber de næste fire år i hele valgperioden.

Du kan her – kort fortalt – læse om baggrunden, indholdet og tilrettelæggelsen af arbejdet.

Det danske demokrati har et stærkt udgangspunkt ...

Det danske demokrati scorer topkarakter i internationale undersøgelser

Den sociale tillid mellem danskerne er høj

9 ud af 10 danskere er tilfredse med demokratiet, mens demokratiet i mange andre lande er udfordret

... der historisk bygger på:

Et demokratisk fællesskab, der er vokset frem lokalt gennem et stærkt foreningsliv, andelsbevægelse, sogneråd m.v.

Samarbejde på tværs af politiske partier og mellem arbejdsmarkedets parter

En decentral samfundsmodel, hvor borgerne har mulighed for en meget tæt demokratisk kontrol

Men det udfordres bl.a. af, at:

Teknologiens udvikling ændrer måden, vi omgås hinanden og tilgår viden på

Den fælles offentlige samtale er under pres – også lokalt

Der er forskellige tilgange til demokrati på tværs af generationer

Der er stigende indflydelse fra særinteresser på den politiske afvejning

Derfor sætter kommunerne fokus på

Demokratisk kultur

- Nye generationers deltagelse i demokratiet
- Den respektfulde demokratiske samtale
- Opbakningen til de politiske partier

Lokal sammenhængskraft

- Borgerinddragelse og gennemsigtige beslutninger
- Et stærkt civilsamfund og foreningsliv
- Aktive borgere i velfærdsbestyrelser

Lokalt repræsentativt demokrati

- Politisk handlerum til lokalsamfundets opgaver
- Gode rammer og vilkår for det politiske arbejde
- Helhedsløsninger og afvejning af særinteresser

Sådan vil vi arbejde

Folkevalgte bringer deres egne eksempler, erfaringer og ideer med i samarbejdet på tværs af kommunerne om mange forskellige indsatser og udviklingsaktiviteter, der kan understøtte demokrati og sammenhængskraft.

Arbejdet igangsættes i efteråret 2026, og det udvikler sig løbende i en fælles dialog om nye initiativer og aktiviteter gennem valgperioden frem mod 2030.

Kommunerne inviterer centrale samfundsaktører – nationalt og lokalt – til samarbejde om at styrke vores demokrati og sammenhængskraft.

Indsatserne vil være mange. Nye byggesten til demokratiets fundament. Gode eksempler til gensidig inspiration. anbefalinger om fælles indsatser. Ny viden, forskning og prøvehandling om demokratiet. Samtaler og dialog om fælles ansvar.

Sammenhængskraften under pres

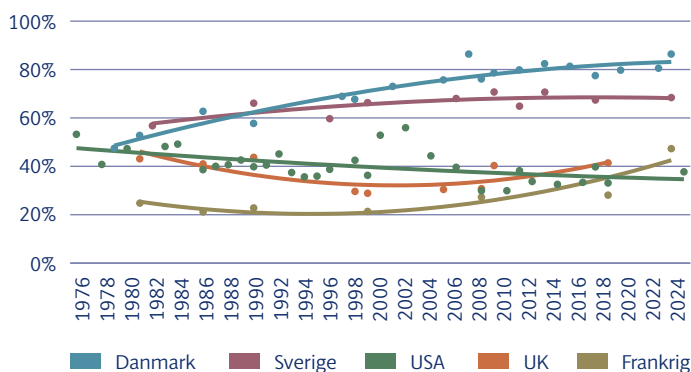
Mange vestlige lande har udfordringer med den sociale sammenhængskraft. Danmark står et andet og bedre sted. Men ingen lande kan tage høj social tillid for givet.

Hvis der fandtes et verdensmesterskab i demokrati, ville Danmark ifølge det anerkendte demokratidatasæt *V-dem* have været i finalen ved hvert eneste mesterskab. Et af de andre nordiske lande ville typisk have været den anden finalist. Den position må Danmark ikke tage for givet.

Den danske tillidskultur

Danmark er sammen med de øvrige nordiske lande berømt for en stærk tillidskultur. Men hvor kommer den egentlig fra? Der henvises ofte til den lange tradition for foreningsliv og højskoletradition m.v. Tillidskulturens historiske rødder er derfor dybe, men selv en plante med dybe rødder har brug for pleje. Figuren viser, at tillidsniveauet i Danmark ikke altid har ligget på det høje niveau, som det gør i dag. Figuren viser også, at det er gået tilbage for et land som USA. Høj social tillid er altså ikke noget, et land kan tage for givet.

Udviklingen i tillid til andre mennesker i hhv. Danmark, Sverige, Storbritannien, Frankrig og USA, 1976-2024.

Data stammer fra Magtudredningen 2.0 og er stillet til rådighed af Peter Thisted Dinesen, Københavns Universitet og Kim Mannemar Sønderskov, Aarhus Universitet. Hertil er tilføjet data vedr. Frankrig og enkelte andre datapunkter.

Det danske demokratis særkender

Ni ud af ti danskere er i dag tilfredse med den måde, demokratiet fungerer på. I 1970'erne var det kun syv ud af ti. I Storbritannien og Frankrig har det hele tiden ligget på omkring fem og seks ud af ti uden nogen klar udviklingstendens. Demokratiet har en lang historie i alle tre lande, men på tre punkter skiller Danmark sig ud.

Politisk samarbejde

Konflikt og konkurrence er en del af det politiske liv – også i Danmark. Men i Danmark er der både nationalt og lokalt tradition for politisk samarbejde hen over midten og på tværs af partier.

En decentral samfundsmodel

Danmark er decentralt organiseret. Måske et af verdens mest decentraliserede. Det giver borgerne mulighed for en tæt demokratisk kontrol. Samtidig er der også en høj grad af tillid til lokale og regionale myndigheder.

Samspil på arbejdsmarkedet

Det danske arbejdsmarked er med sin høje organiseringsgrad, konfliktløsningsmodeller og samspil med det sociale sikkerhedsnet grundlaget for et af verdens mest stabile og fleksible arbejdsmarkeder.

Til sammenligning fremstår Storbritannien, Frankrig og ikke mindst USA mere udfordrede, når der skal løses sociale konflikter og fordeles økonomisk vækst til den brede befolkning.

Scan eller klik på QR-koden for at få kildehenvisninger til konklusioner i kapitlet og mere information.

Fragmentering af den fælles offentlighed

Danskerne får i stigende grad deres nyheder fra digitale og sociale medieplatforme. Når traditionelle medier erstattes af sociale platforme, bliver chefredaktørerne erstattet af algoritmer. Det gør det nemmere helt at undgå politiske og samfundsrelevante emner i nyhedsstrømmen.

Digitaliseringen giver mulighed for større mangfoldighed og tilgængelighed i nyhedsformidlingen. Det er som udgangspunkt godt. Men man kan også drukne i en syndflod af løse revner og tilfældige informationer. I ekstreme tilfælde kan borgere lukke sig inde i "ekko-kamre", hvor man kun præsenteres for de fakta og synspunkter, der flugter med ens egne holdninger. Det eroderer fundamentet for den demokratiske samtale, der bygger på gensidig respekt – også når der er uenighed.

Langt de fleste danskere anvender stadig traditionelle nyhedsmedier, herunder public service-medierne. Men særligt unge, borgere med kort uddannelse, lav interesse i politik og lav tillid til nyhederne anvender ikke nyhedsmedier.

Unge politiske interesse falder ...

Demokrati bygger på et folkeligt engagement. Derfor er det godt, at mere end 70 pct. af befolkningen angiver at være interesseret i politik. For unge under 25 år faldt andelen af politisk interesserede desværre fra ca. 70 pct. i 2007 til ca. 50 pct. i 2015. Og andelen er blevet på det niveau. Også blandt de 25-40-årige er der en tendens til faldende politisk interesse. Det kan også ses i unges tillid til politikerne, men her er udviklingen mindre markant. For dokumentation, brug QR-koden på side 6.

... men kan ikke ses på den politiske deltagelse

Demokratiundersøgelserne fra Dansk Ungdoms Fællesråd har også dokumenteret et relativt stort fald i andelen af unge, som diskuterer politik med venner eller familie. Til gengæld ser deltagelsen i forskellige former for politiske aktiviteter ud til at være nogenlunde konstant.

Unge valgdeltagelse har også udviklet sig positivt, selvom unge stemmer i mindre grad end midaldrende. Det ser heldigvis ud til, at den særlige indsats for at få unge til at stemme ved kommunalvalgene i 2013, 2017 og 2021 har haft en effekt. Da det at stemme og opleve sig som borger i et demokratisk fællesskab er identitetsskabende handlinger og bør erfares tidligt, gælder det om, at så mange unge som muligt stifter bekendtskab med det repræsentative demokrati og den demokratiske samtale.

Forskellene mellem land og by vokser

Befolkningsforskydninger fra land mod by er en global tendens. Udtyndingen af erhvervsmuligheder i landområderne i den vestlige verden har ført til stigende politisk polarisering mellem land og by. Årsagerne er økonomiske, men har også en kulturel og værdipolitisk dimension.

Danmark har også mærket den udvikling, om end ikke med samme grad af polarisering som i andre lande. Ikke desto mindre er geografisk sammenhængskraft en vigtig forudsætning for et velfungerende demokrati.

Scan eller klik på QR-koden, og hør professor **Michael Bang Petersen** fortælle om demokrati og sammenhængskraft.

Borgere og folkevalgte – nye relationer

Ideelt set giver demokrati borgerne lige muligheder for indflydelse på beslutningerne. I virkelighedens verden har normer, ressourcer og teknologi dog stor betydning for, hvem der bliver hørt og ikke bliver hørt.

Relationerne mellem befolkningen og de folkevalgte forandrer sig. På den ene side er adgangen til de folkevalgte blevet lettere, og der er kommet flere interesseorganisationer. På den anden side tilgodeser koncentrationen af ressourcer og teknologi visse grupper af borgere fremfor andre i deres adgang til de folkevalgte.

Partiernes rolle som bindeled til befolkningen

De politiske partiers rolle som bindeled mellem befolkningen og beslutningstagere har ændret sig. 25 pct. af den voksne befolkning var i midten af det 20. århundrede medlem af et politisk parti. I dag er andelen faldet til cirka 2 pct.

Vælgerne loyaltet overfor de enkelte partier er også blevet mindre. Flere vælgere orienterer sig mod enkeltsager og midlertidige politiske fællesskaber. Det har medført et mere volatilt partisystem. I 2001 vidste 71 pct. af vælgerne allerede før valgkampen, hvor de ville sætte deres kryds. I 2022 var det kun 36 pct. Dyk ned i tallene med QR-koden på side 6.

Lavere medlemstal og mindre loyalitet betyder, at partiernes udvikling af holdninger og politik har en svagere forankring i befolkningen. Den politiske linje bestemmes i højere grad end tidligere af et professionelt sekretariat omkring partiledelsen. Det begrunder en øget opmærksomhed på, hvordan forbindelsen mellem borgere og folkevalgte opretholdes.

Professionalisering og øget hastighed i politik

Jo hurtigere vælgerne skifter partier, des mere konkurrerer partierne med dagsordener, der kan fange vælgerne opmærksomhed. Derfor spiller fokusgrupper og meningsmålinger en stadig større rolle for politikdannelsen.

Lydhørhed er en demokratisk dyd. Men kampen om vælgerne kan også føre til et politisk kapløb, hvor problemer "tales op" for at sætte en dagsorden. Mere politik, der løser færre problemer, kan svække det politiske systems legitimitet.

Særinteresser påvirker vilkårene for den politiske afvejning

Interesseorganisationer repræsenterer konkrete interesser og fungerer som bindeled mellem forskellige befolkningsgrupper. I nogle tilfælde også som bindeled til det repræsentative demokrati. Den første Magtudredning påpegede, at det er en væsentlig demokratisk værdi, at forskellige interesser og synspunkter kanaliseres ind i politik af interesseorganisationer. På den måde er interesseorganisationer med til at styrke sammenhængskraften i samfundet.

Alle typer af organisationer er blevet mere professionelle. Men specielt de sociale medier har givet særinteresserne større gennemslagskraft. Særinteresserne er konkrete, nemmere at forstå og kan fremføres på nettet.

Omvendt er der også en risiko for, at de mest ressourcerstærke borgere skævvrider de politiske beslutninger. Særinteresser kan dominere på bekostning af ressourcerstærke borgere, eller dem som "nøjes" med at udøve deres indflydelse igennem stemmeretten.

For beslutningstagerne betyder det et øget pres på den politiske afvejning mellem forskellige særinteresser og hensynet til helhed. Hvis særinteresser altid får forrang, kan det skævvride den samlede prioritering og efterlade andre samfundsmæssige udfordringer uløste.

Scan eller klik på QR-koden, og hør DUF's forperson Annelise Larsen fortælle om unge og demokrati.

Debattonen er blevet hårdere

De sociale medier letter i princippet mulighederne for, at borgerne kan deltage i den demokratiske debat. Det er dog kun 10 pct. af brugerne på sociale medier, der står for al indholdet. Et stort tavst flertal deltager ikke. Og for mange er det et bevidst fravalg.

Der er også en stigende tendens til, at en mindre gruppe borgere udtrykker hård eller aggressiv kritik af folkevalgte. Denne kritik kan tage form af truende eller hadefulde kommentarer, både på nettet og i andre offentlige rum.

Antallet af truende kommentarer er stigende, og i en undersøgelse angiver 32 pct. af de folkevalgte, at de har overvejet at trække sig fra politik på grund af oplevelser med hadefulde bemærkninger.

Selvom sociale medier spiller en væsentlig rolle som kanal for denne kritik, skaber den også bredere ændringer i den offentlige debat. Den hårde tone forstærkes af en algoritme, der belønner konfliktskabende indhold, og meningsudveksling sker nogle gange uden en respektfuld dialog.

Handlerum og politisk ansvar i det lokale demokrati

Politisk ansvar tæt på borgerne er et kendetegn og en styrke i den danske samfundsmodel. Det giver lokale handlemuligheder til lokale opgaver, og det giver borgerne en tæt demokratisk kontrol. Denne samfundsmodel forudsætter, at kommunalpolitikere påtager sig ansvaret for at finde lokale løsninger, og at det er tydeligt for borgerne, at det politiske ansvar ligger lokalt. Modellen forudsætter også, at landspolitikerne anerkender det lokalpolitiske ansvar.

Hvis lokalpolitikere skubber ansvaret for svære politiske beslutninger opad, eller hvis landspolitikerne giver borgerne løfter, der ikke er forudsætninger for, bliver resultatet hurtigt skuffede forventninger hos borgerne.

Den decentrale samfundsmodel stiller derfor både krav til lokalpolitikere og landspolitikerne, når der skal skabes en god dialog med borgerne om de politiske opgaver. Hvis borgerne hører nationale og lokale politikere give to helt forskellige billeder af virkeligheden, kan det svække den generelle politiske tillid.

Den udfordring kan vokse, når mediebilledet ændrer sig, fx når de lokale medier får en svagere rolle, og når nationale medier omsætter landspolitiske temaer til lokal virkelighed.

Scan eller klik på QR-koden, og hør **direktør for Constructive Institute, Ulrik Haagerup**, fortælle om betydningen af de lokale medier og den demokratiske samtale.

Demokrati, interesser og helhed

Borgerne bedømmer det repræsentative demokrati på, om det kan håndtere og løse væsentlige samfundsopgaver. Ikke mindst når opgaverne er komplekse, vanskelige og konfliktfyldte.

Brudfladerne mellem de politiske partier er mangfoldige. Og borgerne kan være indbyrdes uenige om prioriteringer og konkrete løsninger. Og om hvor skelpælen skal stå. Demokratiet skal derfor kunne håndtere uenighed og konflikt.

Samtidig skal de folkevalgte sætte retning og rammer for udvikling og forandring, der måske overordnet nyder stor opbakning i befolkningen, men hvor der kan være uenighed om vejen til målet.

Udvikling af demokratiet handler også om, hvordan tillid og legitimitet styrkes, når de politiske beslutninger skal håndtere modsætninger og konflikter. Uden handlekraft i det repræsentative demokrati forbliver samfundsproblemer uløste. Det gælder både nationalt og lokalt i den enkelte kommune. Her er beskrevet tre eksempler på, at overordnede mål kan have bred opbakning, men hvor de konkrete beslutninger er vanskelige og kan støde på barrierer.

Eksempel: National omprioritering

Ved Folketingsvalget i 2026 var mange partier enige om, at den internationale situation kalder på en national omstilling. Danmark skal finde sin plads i en ny verdensorden. Sikkerhedspolitik, handelspolitik og alliancer nytænkes. Det samme gør den nationale investeringspolitik. Forsvar, energi, klima og miljø får højere prioritet.

På et helt overordnet plan kan der være bred opbakning til denne omstilling og økonomiske omprioritering, men når den bliver konkret, er den både politisk vanskelig og kan skabe konflikter.

Regeringen har i sit regeringsgrundlag fra juni 2026 beskrevet, hvordan den vil omstille det danske samfund. Der bliver en del at arbejde med i Folketinget. Nogle initiativer vil formodentlig samle bred opbakning. Andre præges af uenighed og afgøres af stemmeflertal.

Eksempel: Individualisering og rettigheder

I mange velfærdstilbud oplever kommunerne, at borgerne i stigende grad forventer, at der tages individuelle hensyn. Det gælder i dagtilbud og i skoler, i sociale tilbud, i omsorgspolitikken osv.

Det er på mange måder en naturlig udvikling af en stigende individualisering i samfundet, som også påvirker velfærdspolitikken, hvor kvaliteten af tilbuddene vurderes på, om individuelle behov tilgodeses. Men hvis velfærdsmodellen udvikler sig til en rettighedstænkning, hvor individuelle hensyn fylder mere på bekostning af hensynet til helheden og den brede gruppe af borgere, kan velfærdsmodellen bryde sammen.

Mange folkevalgte – ikke mindst i kommunerne – skal tage konkret stilling til, hvor grænserne for rettighedstænkning og individuelle hensyn går. Selvom de fleste – set fra et overordnet perspektiv – vil være enige om, at der er en grænse, kan det i den konkrete situation – for den folkevalgte – være vanskeligt at sætte den.

Scan eller klik på QR-koden, og hør **Rasmus Meyer**, formand for Trivselskommissionen og formand på Krogerup Højskole, fortælle om balancen mellem individ og fællesskab.

Eksempel: Investering i nye generationer

Stort set alle partier er enige om, at velfærdsindsatserne i dagtilbud og skoler og i social-, sundheds- og beskæftigelsessystemet skal bistå børn og unge med en god start. At de får færdigheder og forudsætninger til at leve gode liv og til at håndtere en uddannelse og et job.

Alligevel stiger den andel af elever, der ikke består folkeskolens afgangsprøve. I øvrigt samme andel med størst risiko for senere hverken at komme i job eller i uddannelse.

Prioriteringen af de indsatser, der kan gøre en forskel for børn og unge i udsatte positioner, ligger i det repræsentative demokrati. Det er ikke en prioritering, der kommer af sig selv på den enkelte kommunale arbejdsplads. Det er heller ikke en prioritering, der er let for de folkevalgte. Der kan både være usikkerhed om, hvad de gode løsninger er, og der kan være uenigheder – herunder også faglige uenigheder – om, hvordan ressourcerne bør prioriteres.

Handlekraft og konfliktløsning lokalt

Et stærkt repræsentativt demokrati, der nyder opbakning i befolkningen, forudsætter politisk handlekraft. I kommunerne tages der i den årlige budgetcyklus stilling til prioriteringer, der fordeler velfærdsgoder mellem forskellige befolkningsgrupper. Kommunalbestyrelserne løser også lokale tvister og afvejer borgernes interesser overfor hinanden.

De folkevalgte ved, at den slags beslutninger kan være forbundet med politiske omkostninger – i nogle tilfælde også personlige. Interesse modsætninger og konfliktløsning er en del af det repræsentative demokrati.

Når demokratiet skal styrkes og udvikles, handler det om at give borgerne indflydelse, adgang og indsigt, fx gennem deltagelse, men det handler i lige så høj grad om, at der i demokratiet kan træffes beslutninger, der afvejer forskellige interesser overfor hinanden, og at der tages helhedshensyn. De folkevalgte har også ansvar for de borgere, der ikke deltager.

Det repræsentative demokrati skal kunne håndtere og finde løsninger på vigtige samfundsopgaver og stadig fastholde legitimitet og tillid fra borgerne.

Derfor skal der være handlerum, gode arbejdsvilkår og ordentlige beslutningsgrundlag for kommunalbestyrelserne. Det er en forudsætning for at løse – ofte vanskelige og konfliktfyldte – lokale opgaver.

Den fælles dialog om demokrati handler derfor også om, hvordan der kan skabes gode rammevilkår for det politiske arbejde i kommunalbestyrelserne. Det er en forudsætning for demokratisk handlekraft.

Scan eller klik på QR-koden, og hør **professor Ulrik Kjær** fortælle om den folkevalgtes ansvar i det repræsentative demokrati.

Demokratisk kultur

Kommunerne og KL vil de næste fire år tage initiativ til erfaringsudveksling, analyser, udviklingsprojekter og debatter rundt om begrebet demokrati. Arbejdet har fokus på tre hovedtemaer, nemlig *Demokratisk kultur*, *Lokal sammenhængskraft* og *Lokalt repræsentativt demokrati*. De tre hovedtemaer er kort beskrevet i dette og de to følgende afsnit. Der er under overskriften "Det vil vi arbejde med" eksempler på de aktiviteter, som KL sammen med kommunerne vil igangsætte. Listen med konkrete aktiviteter kan findes på KL's hjemmeside ved at scanne QR-koden på side 13, og listen med aktiviteter vil løbende blive suppleret med nye initiativer gennem perioden.

Opbakning, tillid og legitimitet

Demokratisk kultur dækker over en bred vifte af temaer fra fx borgernes opbakning og tillid til demokratiet over borgernes deltagelse i partier og politiske aktiviteter og til karakteren af den demokratiske livsform og samtale.

Den demokratiske kultur præger det politiske arbejde både nationalt og lokalt. Det er temaer, som lands- og lokalpolitikere er fælles om.

Som nævnt står Danmark på mange måder stærkt, når det danske demokrati analyseres og sammenlignes med andre lande. Der er i Danmark stor tillid og høj sammenhængskraft. Men der er også sprækker, der skal have opmærksomhed.

Derfor vil arbejdet have fokus på, om der er samfundsmæssige forandringer, der på sigt kan udfordre den demokratiske kultur, og om der er indsatser, der kan imødegå de problemer, der måtte komme fra sprækkerne i demokratiets fundament.

Hovedtemaer i den demokratiske kultur

Der har ved de seneste folketingsvalg og kommunalvalg været en stabil valgdeltagelse, og sammenlignet med andre lande er valgdeltagelsen i Danmark høj.

Til gengæld er medlemstallet i de politiske partier lavt sammenlignet med tidligere, og partierne tilkendegiver også, at de i højere grad end tidligere må rekruttere kandidater uden for de traditionelle partistrukturer.

Der er også sket et fald i den andel af unge, der angiver at være politisk interesserede, ligesom unges politiske selvtilid også er faldet. Denne udvikling bør være i fokus.

Karakteren af den demokratiske samtale er også et hovedelement i den demokratiske kultur, for den viser, om det repræsentative demokrati opfattes som legitimt, og om det respekteres. Her er chikane mod folkevalgte og offentligt ansatte et stigende problem, som der er grund til at arbejde med.

Den politiske kultur er også præget af, hvor fra borgerne har deres informationer, og om der er tillid til indholdet. De lokale medier er her under pres, og det svækker mulighederne for den politiske samtale lokalt. Til gengæld spiller de sociale medier en voksende rolle, og det gør de såkaldt hyperlokale medier også. Det giver nye muligheder, men kan også indebære, at borgerne i stigende grad oplever, fortolker og drøfter de politiske temaer i parallelle universer uden gensidig kontakt, ligesom kunstig intelligens kan bidrage til misinformation og udfordre politikere og myndigheders troværdighed.

Dette er blot eksempler på nogle af de temaer, der bør være i fokus under overskriften demokratisk kultur. Andre temaer er også relevante og kan blive taget op i arbejdet.

Det vil vi arbejde med

I andet halvår af 2026 igangsættes en række aktiviteter indenfor de temaer, der er beskrevet på denne side. Når du scanner eller klikker på QR-koden i denne boks, kan du se alle de aktiviteter, KL og kommunerne og andre aktører samarbejder om under overskriften *Demokratisk kultur*. Der kommer løbende nye aktiviteter på arbejdsplanen frem til 2030.

Scan eller klik på QR-koden og få de enkelte aktiviteter foldet mere ud på KL's hjemmeside, herunder hvordan kommunerne kan deltage.

Eleveråd og demokratisk dannelse

Mange kommuner arbejder målrettet med eleveråd og brugerråd som byggesten til udvikling af den demokratiske kultur. Børn og unges medbestemmelse og indflydelse er vigtige skridt ind i det demokratiske fællesskab. Der vil i arbejdet med temaet eleveråd og brugerråd blive udvalgt et større antal eksempler fra de kommuner, der har lagt særlig vægt på at koble eleverådene til bredere processer af medbestemmelse. Dette arbejde vil også ske i samarbejde med *Danske Skoleelever*.

Unge deltagelse og holdning til fællesskab og demokrati

Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) og KL tager sammen initiativ til at udforske, hvordan unges deltagelse i foreningslivet kan påvirke holdningerne til fællesskab og demokrati. DUF har siden 2011 gennemført årlige demokratianalyser, med særlig fokus på unges deltagelse i demokratiet. KL og DUF vil udnytte viden fra disse analyser til sammen med kommunerne at udvikle lokale aktiviteter, der understøtter demokratisk deltagelse bl.a. gennem foreningslivet.

Samarbejde med lokale og regionale medier om at styrke det lokale demokrati

Lokale, hyperlokale og regionale medier har stor betydning for at sikre et oplyst lokaldemokrati og have et fundament for den demokratiske samtale. Men lokale medier er også under pres. Kommunerne og KL vil sammen gennemføre en række undersøgelser og analyser af de lokale og regionale mediers position og situation, herunder også afdække dialogen og relationen mellem kommunerne og medierne. Der udvikles forskellige dialogiske koncepter, hvor medier og kommunalpolitikere mødes lokalt og drøfter muligheder og udfordringer med henblik på at fastholde og styrke lokale mediers tilstedeværelse. Der indgås samarbejder med flere aktører på feltet, herunder bl.a. Constructive Institute med flere mhp. at udvikle aktiviteter og kvalificere indsatser.

Partierne

Partiernes medlemstal har generelt været faldende, og det har også været en erfaring, at det er blevet sværere at rekruttere kandidater, fordi færre borgere ønsker at stille op for fællesskabet. Der sættes derfor sammen med partierne og Dansk Ungdoms Fællesråd (DUF) fokus på, hvilke udfordringer partierne oplever, og om der er mere generelle initiativer, der kan understøtte interessen for at deltage i og stille op til det politiske arbejde.

Tillid til kommunernes kommunikation

Den demokratiske samtale foregår i høj grad digitalt, og her ses en stigende mængde indhold, der er genereret og/eller spredt vha. kunstig intelligens i bl.a. søgemaskiner, på sociale platforme, i nyheder m.v. For den enkelte bliver det stadigt mere vanskeligt at skelne mellem, hvad der er ægte eller falskt, og hvad der er vigtigt, relevant og ikke mindst, hvem der er afsender af indholdet og med hvilke interesser for øje. Kommunerne og KL vil sammen beskrive risikobilledet og tilvejebringe handlemuligheder, ift. hvad kommunerne kan gøre for at styrke borgernes tillid til kommunernes kommunikation.

Den respektfulde demokratiske samtale

KL samarbejder med Folketinget og Danske Regioner om at forbedre tonen i den offentlige debat og reducere chikane. Indsatsen handler om fortsat at understøtte en åben og respektfuld demokratisk samtale, hvor der er plads til, at meninger kan brydes. Indsatsen tilrettelægges som et flerårigt forløb med analyser, forskningssamarbejder, målrettede indsatser, kronikker, events og en offentlig kampagne.

Lokale demokratifestivaler

Mange kommuner har tradition for at gennemføre, hvad der med en fællesbetegnelse kan kaldes lokale "demokratifestivaler", der har en meget forskellig karakter, men som sigter mod fællesskab og forståelse for det lokale demokrati. Kommunerne og KL vil samle erfaringer med disse aktiviteter og sprede gensidig inspiration på tværs af kommuner, herunder også om Grundlovsfesten, der sætter fokus på børn og unges fejring af Grundloven. Det undersøges også, om der eventuelt kan udvikles fælles koncepter, og om der er grundlag for fælles demokratiarrangementer på tværs af kommunerne.

Lokal sammenhængskraft

Deltagelse, fællesskab og gensidigt ansvar

Lokal sammenhængskraft er ikke identisk med demokrati, men et stærkt demokrati rimer på stor sammenhængskraft i samfundet. Den høje tillid i Danmark målt i internationale analyser kædes også tit sammen med stor sammenhængskraft i det danske samfund – sammenlignet med andre lande.

I dette arbejde anlægges en bred fortolkning af *sammenhængskraft* fra borgernes deltagelse i de demokratiske beslutningsprocesser over civilsamfundets og virksomhedernes deltagelse i de lokale fællesskaber, til borgernes deltagelse i foreninger, kulturelle organisationer m.v. Alt det, der er med til at skabe stærke lokalsamfund.

Hovedtemaer i den lokale sammenhængskraft

Danmark har en lang tradition for *borgerinddragelse* i de beslutninger, der træffes i det repræsentative demokrati. Det handler om at være en del af et demokratisk fællesskab og have indflydelse på beslutninger, der former ens hverdag.

Når borgeren oplever inddragelsen som meningsfuld, vokser tilliden. Samtidig kan inddragelsen skabe nye perspektiver – både for folkevalgte og borgere. Svære valg og modsatrettede interesser kan finde mere forståelige og acceptable løsninger.

Der er også en stærk tradition for at inddrage de direkte *brugere* af kommunens velfærdsservice. Det har stor betydning for tilfredsheden og dermed også for tilliden til det lokale demokrati. Endnu bedre dialog, inddragelse og samspil med borgere og brugere er en direkte vej til forbedring af velfærdssamfundet og dermed også for tilliden til det lokale demokrati.

Borgernes deltagelse i *institutionsbestyrelser* bidrager også til sammenhængskraften. Det kan fx være skolebestyrelser, dagtilbudsbestyrelser, ældreråd m.v., hvor borgerne har et direkte medansvar som beslutningstagere. Deltagelse i dette arbejde styrker også forbindelsen mellem borgere og folkevalgte.

Civilsamfundet spiller en afgørende rolle for den lokale sammenhængskraft, fx lokale foreninger, interesseorganisationer, civilsamfundsorganisationer og borgerinitiativer m.v. Samspillet mellem civilsamfund og det lokale repræsentative demokrati er også en væsentlig faktor i udviklingen af sammenhængskraft og demokratisk kultur.

Virksomhederne er et fundament i den lokale sammenhængskraft, fordi de ofte løser opgaver i det lokale fællesskab. Det gælder indsatser i lokale strategier som ungegaranti, fritidsjob, eller særlige aktiviteter for udsatte unge. Integration af indvandrere og tilbud til borgere på kanten af arbejdsmarkedet er andre eksempler. Lokal sammenhængskraft er også et spørgsmål om at indgå i gensidigt ansvar for at løfte fælles opgaver.

Det gælder også *beredskabssamarbejde* mellem lokale aktører, når der opstår uvante opgaver eller kriser, der kalder på sammenhold og fælles indsats. Corona var et eksempel, og p.t. er der stadig mere fokus på lokalsamfundets sammenhængskraft både i forhold til klima, miljø og konfliktsituationer, hvor vand, energi og andre forsyninger trues af cyberangreb og lignende.

Det vil vi arbejde med

I andet halvår af 2026 igangsættes en række aktiviteter indenfor de temaer, der er beskrevet på denne side. Når du scanner eller klikker på QR-koden i denne boks, kan du se alle de aktiviteter, KL og kommunerne og andre aktører samarbejder om under overskriften *Lokal sammenhængskraft*. Der kommer løbende nye aktiviteter på arbejdsplanen frem til 2030.

Scan eller klik på QR-koden og få de enkelte aktiviteter foldet mere ud på KL's hjemmeside, herunder hvordan kommunerne kan deltage.

Borgerinddragelse i politiske beslutningsprocesser

Under dette tema arbejdes med, hvordan kommunerne får en endnu bedre dialog og inddragelse af borgerne i udviklingen af visioner, politikker, planer og større prioriteringer i kommunerne, men også i høringer i tilknytning til konkrete beslutninger og afgørelser. Arbejdet vil både eksemplificere den brede vifte af metoder i kommunernes værktøjskasse, når det gælder borgernes inddragelse og deltagelse, og arbejdet vil illustrere variationen i forhold til forskellige typer af beslutningsprocesser. Der vil også være fokus på, hvordan kommunerne skaber gennemsigtighed og information om de politiske beslutninger. En bred kreds af kommuner deltager i udviklingsarbejdet, og der beskrives nye metoder til værktøjskassen og den gensidige inspiration.

Borgernes deltagelse i formelle beslutninger i bestyrelser m.v.

Mange borgere deltager allerede i det lokale demokrati gennem formelle organer som skolebestyrelser, dagtilbudsbestyrelser, ældreråd, handicapråd m.v. Arbejdet med dette tema vil have fokus på, hvordan disse arenaer fungerer som demokratiske bindeled mellem borgere og politik. Der vil særligt være fokus på, hvordan der skabes gode rammer og betingelser for borgernes arbejde i de formelle organer. Kommunerne og KL vil beskrive eksempler på god praksis, og i dette arbejde inddrages også relevante organisationer som fx Skole og Forældre, Forældrenes Landsorganisation FOLA m.fl., der repræsenterer brugerne af tilbud med bestyrelser.

Civilsamfund, sammenhængskraft og lokalt demokrati

Civilsamfundet spiller en central rolle i det lokale demokrati – både som medskaber og bærer af fællesskaber. Arbejdet med dette tema vil fokusere på civilsamfundets betydning for sammenhængskraften i samfundet, men også hvordan samarbejdet mellem det repræsentative demokrati og civilsamfundet kan udvikles, så det styrker deltagelse, tillid og demokratisk forankring. Der vil i arbejdet være fokus på gensidig inspiration og på udvikling af nye modeller for samspil sammen med organisationer. Kommunerne og civilsamfundsorganisationer er sammen om udviklingsarbejdet.

Virksomhederne løfter lokalsamfund

Virksomhederne er vigtige aktører i lokalsamfundene. De kan være med til at løfte samfundsopgaver lokalt og styrke borgernes samfundsdeltagelse og har dermed stor betydning for sammenhængskraften. I alle kommuner er der gode samarbejder med virksomheder, men da der er store variationer i samarbejdet hen over landet, er der også et stort potentiale i at inspirere hinanden. Kommunerne og KL vil i arbejdet inddrage erhvervsorganisationer både på lokalt og nationalt niveau fx DI, Dansk Erhverv og SMVDanmark.

Beredskab som en del af sammenhængskraften

Der er et stigende antal eksterne trusler mod lokal forsyningsvirksomhed, og der er ligeledes stigende risiko for ekstraordinære hændelser i forhold til klima og miljø. Det lokale samarbejde mellem forskellige aktører på beredskabsområdet, virksomheder og civilsamfund er centralt for borgernes tillid og tryghed, men sammenhængskraft handler også om naboskab, opgangen, karréen og boligområdet. Kommuner og en række aktører samarbejder om at udvikle og styrke den lokale sammenhængskraft ift. beredskabet.

Inddragelse af brugerne i de nære velfærdsløsninger

Temaet retter sig mod den mere direkte og hverdagsnære inddragelse mellem kommune og borger – fx i mødet med ældrepleje, socialområdet eller andre velfærdsydelser. Her er fokus på, hvordan inddragelsen af de direkte brugere af kommunens velfærdsservice kan styrke kvalitet, ejerskab og oplevelsen af at blive mødt og hørt i konkrete løsninger tæt på hverdagen. Med andre ord, hvilken praksis der bidrager til at styrke brugernes tillid og tilfredshed og dermed også den politiske legitimitet.

Lokalt repræsentativt demokrati

Helhedshensyn i de politiske beslutninger

Repræsentativt demokrati er kernen i den danske demokratimodel, hvor folkevalgte træffer beslutninger på borgernes vegne. Forskellige interesser og uenigheder skal bøjes mod hinanden, og samtidig har kommunalbestyrelsen ansvar for helheden og for alle borgere. Også dem, der ikke markerer sig.

De folkevalgte i kommunalbestyrelserne fortolker deres politiske rolle forskelligt. Nogle er i høj grad drevet af at repræsentere særlige interesser. Andre fokuserer mere bredt. Nogle ønsker at involvere sig konkret og detaljeret. Andre mere overordnet og generelt.

Uanset valg af rolle deltager alle kommunalbestyrelsesmedlemmerne i beslutninger til gavn for lokalsamfundet. Det er ikke nogen let opgave. Sagsmængden er stor og varieret. Borgernes interesser kan støde sammen og skabe konflikt. Deadlines skaber ofte tidspres. Hertil kommer, at der kan være politiske – og i nogle tilfælde også personlige – omkostninger forbundet med det politiske hverv. Det kan være, når helhedshensyn støder sammen med særinteresser. Når tvister skal finde en løsning. Eller når økonomiske hensyn nødvendiggør upopulære beslutninger.

Arbejdet i dette hovedtema om det lokale repræsentative demokrati vil have fokus på, hvordan der skabes gode betingelser for, at kommunalbestyrelsen kan løse og håndtere væsentlige samfundsopgaver på en måde, så demokratiets legitimitet bevares, så kommunalbestyrelsens beslutninger respekteres, og så de folkevalgte har gode betingelser og rammer for deres politiske arbejde, i kommunalbestyrelserne.

Hovedtemaer for Lokalt repræsentativt demokrati

Kommunalbestyrelser har et fælles afsæt i lovgivningen herunder i styrelsesloven, men der er næppe to kommunalbestyrelser, der har tilrettelagt deres arbejde ens. Der vil i arbejdet med dette tema være fokus på forhold, der påvirker, hvordan kommunalbestyrelserne tilrettelægger deres politiske arbejde og hvilke vilkår folkevalgte har.

Et stærkt lokalt demokrati forudsætter, at der er *Politisk handlerum*. I debatten om den nationale styring af kommunerne kan det hænde, at der er misforståelser om, hvordan det politiske handlerum er afgrænset. Det kan være kommunalbestyrelser, der fortolker handlerummet mere snævert, end det reelt er. Det kan også være landspolitikere, der overser begrænsninger, der landspolitisk ikke var tiltænkt, men som ved lovens udformning alligevel blev en praktisk realitet i den daglige drift i kommunerne. Politisk handlerum er derfor et centralt tema i arbejdet.

Kommunalbestyrelsens arbejdsformer og tilrettelæggelse af det politiske arbejde er et andet centralt tema. Her er der store variationer på tværs af kommunerne, og det kan påvirke kommunalbestyrelsens håndtering af de lokale opgaver og dermed også kommunalbestyrelsens handlekraft.

Samspillet mellem kommunalbestyrelse og administration er ligeledes afgørende for de folkevalgtes arbejdsvilkår. Også her er der stor forskel mellem kommunerne i de metoder, der anvendes i sagsforberedelse og oplæg til kommunalbestyrelsen og udvalgene. Dette samspil mellem politisk og administrativt niveau har derfor også betydning for indholdet i de handlemuligheder, de folkevalgte drøfter og dermed for de løsninger, kommunalbestyrelsen beslutter.

Det vil vi arbejde med

I andet halvår af 2026 igangsættes en række aktiviteter indenfor de temaer, der er beskrevet på denne side. Når du scanner eller klikker på QR-koden i denne boks, kan du se alle de aktiviteter, KL og kommunerne og andre aktører samarbejder om under overskriften *Lokalt repræsentativt demokrati*. Der kommer løbende nye aktiviteter på arbejdsplanen frem til 2030.

Scan eller klik på QR-koden og få de enkelte aktiviteter foldet mere ud på KL's hjemmeside, herunder hvordan kommunerne kan deltage.

Kommunalbestyrelsens arbejdsformer

Der er på tværs af kommuner meget stor forskel på, hvordan det politiske arbejde i kommunalbestyrelserne er tilrettelagt. Det gælder både i forhold til udvalgsstruktur, arbejdsdeling, sagsforberedelse, mødeformer, valg af styringsmodeller, samarbejds mønstre mellem folkevalgte osv. Kommunalbestyrelsesmedlemmerne peger i undersøgelser selv på, at visse arbejdsformer er mere udfordrende end andre i forhold til samarbejde og beslutningsprocesser i kommunalbestyrelsen. Under dette tema tilrettelægges dialog og erfaringsudveksling mellem kommunalpolitikere. Der gennemføres også interview og udarbejdes debatoplæg og inspirationspakker om, hvordan de politiske arbejdsformer kan understøtte beslutningskraften i det lokale repræsentative demokrati.

Samspillet mellem politisk og administrativt niveau

De folkevalgte i kommunerne er – ligesom landspolitikerne – meget afhængige af den betjening, de får fra embedsapparatet. Samspillet mellem politikere og embedsmænd skal også bidrage til at understøtte den politiske handlekraft og sikre effektive og legitime beslutningsprocesser. Sammen med kommunalpolitikere og topembedsmænd tilrettelægges drøftelser og inspirationsoplæg om, hvordan den politiske handlekraft kan understøttes af et godt samspil mellem politisk og administrativt niveau.

Politisk opgaveløsning og styring

Kommunalbestyrelsens opgavevifte er meget bred. Nogle politiske opgaver er afgrænsede og med kort tidshorisont. Andre er mere komplekse og har en længere horisont. Hertil kommer, at der lokalt kan være konfliktende hensyn og interesser, der kan blive en barriere for den politiske handlekraft. Kommunalpolitikere over hele landet har mange erfaringer med at håndtere svære omstillinger – også når barriererne er store og modsatrettede interesser skal afvejes. Under dette tema udvikles inspirationspakker til kommunalbestyrelserne, hvor kommunalpolitikere fra forskellige positioner giver deres anbefalinger og inspiration til brug for den politiske opgaveløsning.

Lokal sammenhængskraft

– kommunalbestyrelsens handlemuligheder

Den lokale sammenhængskraft er afhængig af mange forhold. Nogle har kommunalbestyrelsen indflydelse på – andre ikke. Stadig flere kommunalbestyrelser er optagede af, hvordan det lokale demokrati kan understøtte og udvikle sammenhængskraften lokalt, herunder hvordan der kan udvikles nye samarbejder mellem lokale aktører i civilsamfundet. I arbejdet under denne overskrift samles kommunale erfaringer og eksempler på hvordan kommunalbestyrelsen konkret har arbejdet med nye veje i udvikling af lokal sammenhængskraft.

Politisk handlerum lokalt

Kommunerne vil invitere regeringen, folketingsmedlemmer og kommunalbestyrelserne til drøftelser af, hvordan handlekraften i det repræsentative demokrati lokalt kan styrkes. Der vil både være fokus på det lokale politiske handlerum og på det politiske samspil mellem nationalt og lokalt niveau i forhold til at understøtte befolkningens tilid til det repræsentative demokrati. I arbejdet inviteres også borgere ind i processen, så der kan komme fokus på, hvordan det kan gøres mere tydeligt for borgerne, hvor ansvaret for de konkrete politiske beslutninger ligger, henholdsvis lokalt hos kommunalbestyrelsen eller nationalt hos regeringen og Folketinget. Antagelsen er, at det øger tilliden til demokratiet, når det er tydeligt for borgerne, hvem der har det politiske ansvar.

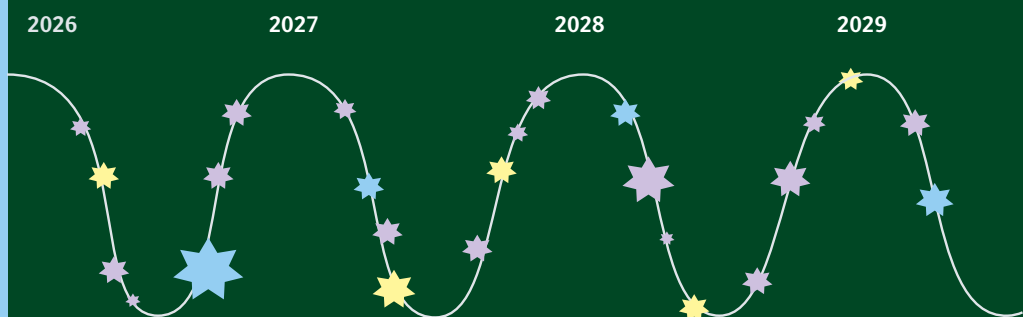
Samarbejde i valgperioden

KL's bestyrelse tager initiativ til Demokrati og Sammenhængskraft, der skal bygge på samtale og samarbejde. Der er ikke en færdig plan for initiativet. Det skal tværtimod udvikles i tæt dialog mellem kommuner og andre samfundsaktører de næste fire år.

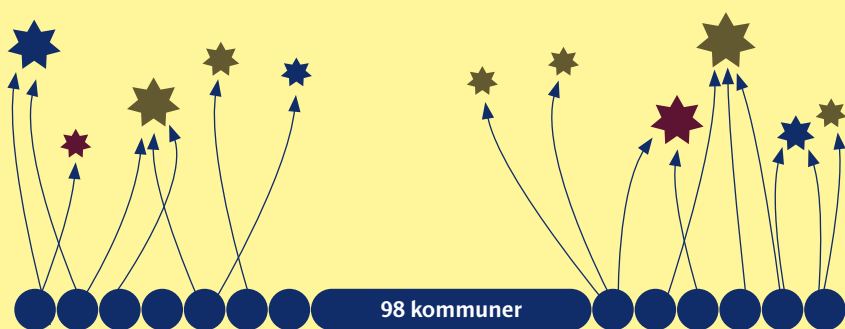
Valgperioden 2026-2029

Kommunerne og KL vil arbejde med Demokrati og Sammenhængskraft i hele valgperioden. I efteråret 2026 igangsættes en række aktiviteter, som løbende suppleres med nye ideer og indsatser i takt med, at arbejdet skrider frem. Dialogen mellem kommunerne og samarbejdet med andre samfundsaktører vil være afsættet for nye indsatser.

Løbende nye aktiviteter i fire år

Kommunerne vælger aktiviteter efter interesse

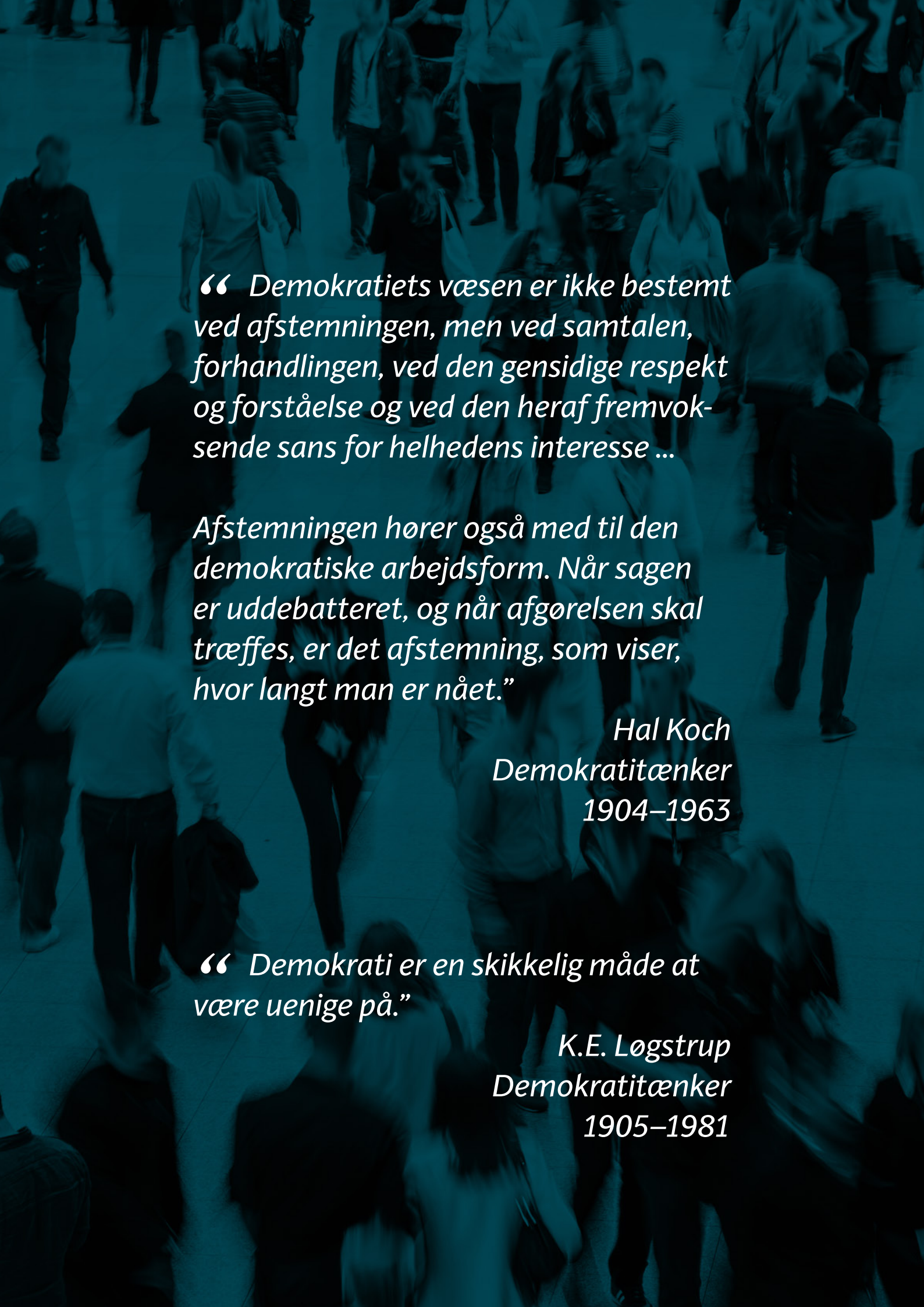
Forskelligt fokus

Alle kommuner har fokus på at udvikle demokratiet. Nogle arbejder med unges involvering. Nogle med styrket inddragelse af borgerne i beslutningsprocesserne. Andre med nye samarbejdsmetoder med lokale medier. Og mange med de folkevalgtes vilkår. Fokus er forskelligt, og aktivitetslisten derfor bred. Det giver stor mulighed for gensidig inspiration.

Samtale og samarbejde

Den respektfulde demokratiske samtale er et fælles ansvar. Den afhænger af hver borger, hver folkevalgt og alle dem, der påvirker rammerne for samtalen. Derfor inviterer kommunerne centrale samfundsaktører til dialog om, hvordan vi sammen styrker demokratiet. På tværs af kommunerne dannes en politisk følgegruppe, der drøfter udfordringer og bidrager med initiativer.

“ Demokratiets væsen er ikke bestemt ved afstemningen, men ved samtalen, forhandlingen, ved den gensidige respekt og forståelse og ved den heraf fremvoksende sans for helhedens interesse ...

Afstemningen hører også med til den demokratiske arbejdsform. Når sagen er uddebatteret, og når afgørelsen skal træffes, er det afstemning, som viser, hvor langt man er nået.”

*Hal Koch
Demokratitænk
1904–1963*

“ Demokrati er en skikkelig måde at være uenige på.”

*K.E. Løgstrup
Demokratitænk
1905–1981*

Demokrati & Sammenhængskraft

© KL

1. udgave, 1. oplag 2026

KL

Weidekampsgade 10

2300 København S

+45 3370 3370

kl@kl.dk

kl.dk

Produktion: Kommuneforlaget A/S

Design: e-Types

Foto: Forside, side 7 og 12: Ida Guldbæk Arentsen på vegne af DUF – Dansk Ungdoms Fællesråd

Side 4: Daniele Salutari, Unsplash

Side 9, 14 og 19: Colourbox

Side 11: Ulrik M. Eriksen

Side 16: Razvan Mirel, Unsplash

Illustrationer: Karen Krarup, KarenKrarup.dk

Produktionsnr. 831121

ISBN: 978-87-92963-85-7

ISBN: 978-87-92963-86-4-pdf